

กฎหมายว่าด้วยข้อมูลของสหภาพยุโรป (Data Act)*

ลัทธิกา เนตรทัศน์**

ความเป็นมา

ภายหลังจากที่มีการประกาศยุทธศาสตร์ข้อมูลของสหภาพยุโรป (European strategy for data) ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๒๐๒๐ คณะกรรมาธิการสหภาพยุโรปได้เสนอกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการข้อมูลเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว โดยเสนอกฎหมาย Data Governance Act และได้รับความเห็นชอบเมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๒๐๒๑ กำหนดกระบวนการและโครงสร้างเพื่ออำนวยความสะดวกในการแบ่งปันข้อมูลโดยบริษัทเอกชน บุคคล และภาครัฐ ต่อมาจึงได้มีการเสนอกฎหมาย Data Act ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๒๐๒๒ เพื่อกำหนดบุคคลที่สามารถสร้างมูลค่าของข้อมูลให้มีความชัดเจนภายใต้เงื่อนไขของกฎหมาย ทั้งนี้ การประกาศใช้ยุทธศาสตร์และการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อยกระดับศักยภาพทางการจัดการข้อมูลของสหภาพยุโรป ทำให้ข้อมูลสามารถไหลเวียนในภูมิภาคและข้ามภาคส่วนได้อย่างอิสระเพื่อประโยชน์ของภาคธุรกิจ นักวิจัย การบริหารราชการ และสังคมโดยรวม

กฎหมายว่าด้วยข้อมูลของสหภาพยุโรป (Data Act)

กฎหมายว่าด้วยข้อมูล (Data Act) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลในสภาพแวดล้อมที่ขับเคลื่อนด้วยดิจิทัล ส่งเสริมตลาดข้อมูลที่มีการแข่งขันสูง เปิดโอกาสสำหรับนวัตกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล และทำให้ทุกคนได้เข้าถึงข้อมูลอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ กฎหมาย Data Act จะนำไปสู่บริการทางนวัตกรรมใหม่ ๆ และก่อให้เกิดการแข่งขันทางราคาในส่วนของบริการหลังการขาย และการซ่อมแซมอุปกรณ์ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ ทั้งยังเป็นกฎหมายที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ด้านดิจิทัลของสหภาพยุโรปภายในปี ค.ศ. ๒๐๓๐

ความก้าวหน้าของสังคมดิจิทัลทำให้ผู้คนจำนวนมากสามารถเข้าถึงข้อมูลได้พร้อมกันและบริโภคข้อมูลได้อย่างไม่จำกัด ขณะเดียวกันปริมาณข้อมูลที่ไหลเวียนในระบบคอมพิวเตอร์ได้เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย โดยในปี ค.ศ. ๒๐๑๘ มีปริมาณข้อมูลในระบบราว ๓๓ เซตตะไบต์ ซึ่งคาดว่าจะเพิ่มสูงขึ้นเป็น ๑๗๕ เซตตะไบต์ ในปี ค.ศ. ๒๐๒๕ ข้อมูลที่มีการเก็บรวบรวมส่วนมากไม่ได้มีการนำไปใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะข้อมูลในภาคอุตสาหกรรม กฎหมาย Data Act จึงถูกเสนอเพื่อจัดการกับปัญหาดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นประเด็น

* บทความประจำเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ แพลและเรียบเรียงจาก https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_1113

** บุคลากรจัดทำฐานข้อมูลกฎหมาย ฝ่ายค้นคว้าและเปรียบเทียบกฎหมาย กองกฎหมายต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ทางกฎหมาย เศรษฐกิจ และเทคนิคที่นำไปสู่การใช้ข้อมูลที่มีอยู่เพื่อให้เกิดประโยชน์ โดยกฎหมายดังกล่าว จะกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการใช้ข้อมูลซ้ำ

กฎหมาย Data Act ประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้

๑) มาตรการที่อนุญาตให้ผู้ใช้เชื่อมต่ออุปกรณ์เข้าถึงข้อมูลที่มีการเก็บรวบรวมได้ด้วยตนเอง ในขณะที่แต่เดิมอนุญาตให้ผู้ใช้บริการหรือผู้ผลิตเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว และผู้ใช้อย่างน้อยหนึ่งรายจะแบ่งปันข้อมูลกับบุคคลที่สามเพื่อการบริการหลังการขาย ซึ่งจะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ผลิตลงทุนในการระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพ

๒) มาตรการสร้างความสมดุลทางอำนาจการต่อรองให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) โดยเป็นมาตรการที่ป้องกันการเอาเปรียบทางสัญญา ซึ่งกฎหมายดังกล่าว จะให้ความคุ้มครองธุรกิจ SMEs จากเงื่อนไขของข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมที่ถูกกำหนดโดยฝ่ายซึ่งมีสถานะหรืออำนาจการต่อรองที่มากกว่า นอกจากนี้ คณะกรรมาธิการสหภาพยุโรปจะได้พัฒนารูปแบบของเงื่อนไขและข้อสัญญาเพื่อช่วยเหลือภาคเอกชนร่างสัญญาและเจรจาต่อรองการแบ่งปันข้อมูลอย่างเป็นธรรมระหว่างคู่สัญญาต่อไป

๓) กฎหมาย Data Act จะเป็นเครื่องมือสำหรับหน่วยงานรัฐในกรณีที่มีเหตุจำเป็นพิเศษเพื่อเข้าถึงและใช้ข้อมูลที่ภาคเอกชนเป็นผู้เก็บรวบรวม เช่น กรณีภัยพิบัติ เช่น อุทกภัยหรือไฟป่า หรือเพื่อปฏิบัติตามคำสั่งที่มีผลทางกฎหมายในกรณีที่ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวโดยวิธีอื่นได้แล้ว ข้อมูลเชิงลึกจึงมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องตอบสนองอย่างรวดเร็วและปลอดภัย ในขณะที่เดียวกันก็ลดภาระให้กับภาคธุรกิจ

๔) กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดกฎระเบียบใหม่ที่อนุญาตให้ผู้ใช้บริการหรือลูกค้าสลับสับเปลี่ยนการเข้าถึงระบบประมวลผลข้อมูลผ่านระบบคลาวด์ที่แตกต่างกันและกำหนดมาตรการป้องกันการถ่ายโอนข้อมูลผิดกฎหมาย

นอกจากนี้ กฎหมาย Data Act ได้ปรับปรุงหลักการการจัดการข้อมูลและข้อกำหนดเกี่ยวกับฐานข้อมูล (Database Directive) ที่มีการประกาศใช้ตั้งแต่ทศวรรษ ๑๙๙๐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองการลงทุนด้านโครงสร้างข้อมูลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และในขณะเดียวกันยังได้อธิบายว่า ฐานข้อมูลที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตและวัตถุต่าง ๆ ที่สามารถเก็บข้อมูลได้ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายดังกล่าว เนื่องจาก คณะกรรมาธิการสหภาพยุโรปเห็นว่าไม่ควรมีการคุ้มครองทางกฎหมายที่แยกต่างหากจากกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูล เพื่อให้ทำให้การเข้าถึงข้อมูลเป็นไปโดยสะดวกและใช้ประโยชน์ได้

ในแง่ผลกระทบในเชิงบวกของการบังคับใช้กฎหมาย Data Act ผู้บริโภคและภาคธุรกิจสามารถเข้าถึงข้อมูลผ่านอุปกรณ์ของตนและใช้สำหรับบริการหลังการขายและบริการเสริมต่างๆ เช่น การบำรุงรักษาเชิงคาดการณ์ล่วงหน้า โดยการที่มีข้อมูลเพิ่มเติมจะช่วยให้ผู้บริโภคและผู้ใช้ เช่น เกษตรกร สายการบิน หรือบริษัทก่อสร้าง สามารถตัดสินใจได้ดีขึ้น เช่น การซื้อผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพสูงขึ้นหรือยั่งยืนมากขึ้น

LAW for ASEAN
by the Office of the Council of State of Thailand

ประโยชน์สำหรับภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม กฎหมาย Data Act จะช่วยให้ภาคส่วนดังกล่าวมีข้อมูลที่สามารถใช้ได้มากขึ้นและได้รับประโยชน์จากการแข่งขันของผู้เล่นในตลาดข้อมูลและเป็นการเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันในตลาดข้อมูลได้อย่างเท่าเทียมกัน ในขณะที่เดียวกันข้อมูลสามารถถูกรวมเข้าด้วยกันเพื่อพัฒนาบริการดิจิทัลใหม่ ๆ ได้